

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

PHẠM THỊ LAN ANH

**GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN SẢN XUẤT CAM
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN BẮC QUANG,
TỈNH HÀ GIANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2018

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

PHẠM THỊ LAN ANH

**GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN SẢN XUẤT CAM
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN BẮC QUANG,
TỈNH HÀ GIANG**

Chuyên ngành: Phát triển nông thôn
Mã số ngành: 8.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Dương Văn Sơn

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa sử dụng để bảo vệ luận văn của một học vị nào.

Tôi xin cam đoan mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2018

Tác giả

Phạm Thị Lan Anh

LỜI CẢM ƠN

Để thực hiện và hoàn thành luận văn này, tôi đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ tận tình, sự đóng góp quý báu của nhiều cá nhân và tập thể.

Trước tiên, tôi xin trân trọng gửi lời cảm ơn tới Ban Giám hiệu Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên, Phòng Đào tạo, Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Đặc biệt, tôi xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc đến PGS.TS. Dương Văn Sơn đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian tôi thực hiện luận văn. Tôi cũng xin trân trọng cảm ơn Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn tỉnh Hà Giang, Ủy ban nhân dân huyện Bắc Quang, Phòng Nông nghiệp và phát triển nông thôn, Chi cục Thống kê huyện Bắc Quang, Ủy ban nhân dân và bà con nhân dân 3 xã Vĩnh Hảo, Đồng Tâm, Việt Hồng đã tạo điều kiện giúp đỡ, cung cấp số liệu, tư liệu khách quan giúp tôi hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng, tôi xin chân thành cảm ơn gia đình, bạn bè, đồng nghiệp và người thân đã động viên, giúp đỡ, tạo điều kiện về mọi mặt cho tôi trong quá trình thực hiện luận văn.

Một lần nữa tôi xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2018
Tác giả

Phạm Thị Lan Anh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở lý luận của đề tài	4
1.1.1. Khái niệm phát triển	4
1.1.2. Khái niệm về sản xuất	4
1.1.3. Khái niệm về sản xuất hàng hóa.....	5
1.1.4. Phát triển sản xuất	5
1.1.5. Khái niệm về tiêu thụ và kênh tiêu thụ.....	8
1.1.6. Thị trường tiêu thụ sản phẩm	10
1.1.7. Đặc điểm sản xuất và tiêu thụ cam.....	11
1.1.8. Nhân tố ảnh hưởng đến phát triển sản xuất cam	17
1.2. Cơ sở thực tiễn	21
1.2.1. Tình hình sản xuất, tiêu thụ và nghiên cứu về cây cam trên thế giới.....	21
1.2.2. Tình hình sản xuất và nghiên cứu cây cam ở Việt Nam	23
1.3. Những kết luận rút ra từ tổng quan tài liệu	28
Chương 2: NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	29
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	29
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	29
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu	29
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	29

2.3. Tiếp cận nghiên cứu	29
2.4. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.4.1. Phương pháp thu thập số liệu	30
2.4.2. Phương pháp tính toán và tổng hợp số liệu	31
2.5. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	32
2.5.1. Chỉ tiêu thể hiện nguồn lực sản xuất	32
2.5.2. Nhóm chỉ tiêu thể hiện kết quả và hiệu quả sản xuất.....	32
2.5.3. Nhóm chỉ tiêu về thực trạng tiêu thụ cam trên địa bàn	33
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	34
3.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế xã hội địa bàn nghiên cứu.....	34
3.1.1. Đặc điểm tự nhiên.....	34
3.1.2. Kinh tế xã hội	37
3.2. Thực trạng phát triển sản xuất cam trên địa bàn huyện Bắc Quang giai đoạn 2015 - 2017	40
3.2.1. Cơ chế chính sách phát triển cam áp dụng trên địa bàn huyện Bắc Quang giai đoạn 2015 - 2017	40
3.2.2. Thực trạng phát triển sản xuất cam trên địa bàn huyện Bắc Quang giai đoạn 2015-2017	41
3.3. Thực trạng tổ chức sản xuất cam của các nông hộ trồng cam năm 2017	42
3.3.1. Thông tin về các nông hộ điều tra	42
3.3.2. Quy mô và tính hình sản xuất cam của các nông hộ điều tra.....	44
3.3.3. Giống và hệ thống canh tác	46
3.3.4. Tình hình tham gia đào tạo về kỹ thuật trồng và chăm sóc cam của nông hộ điều tra	55
3.3.5. Kết quả và hiệu quả phát triển sản xuất cam trên địa bàn huyện Bắc Quang	56
3.4. Tình hình tiêu thụ cam tại huyện Bắc Quang.....	62
3.4.1. Tình hình chế biến và tiêu thụ cam trên địa bàn huyện Bắc Quang.....	62
3.4.2. Tình hình tiêu thụ cam của các nông hộ điều tra.....	64
3.4.3. Các tác nhân tham gia tiêu thụ cam trên địa bàn huyện Bắc Quang	65

3.4.4. Sơ đồ chuỗi giá trị cam trên địa bàn huyện Bắc Quang	73
3.4.5. Kênh thị trường sản phẩm cam.....	74
3.4.6. Xây dựng và quảng bá thương hiệu cam Bắc Quang	76
3.5. Phân tích SWOT về phát triển sản xuất cam tại huyện Bắc Quang.....	77
3.6. Định hướng, giải pháp phát triển sản xuất cam trên địa bàn huyện Bắc Quang	80
3.6.1. Nhóm giải pháp điều chỉnh.....	80
3.6.2. Nhóm Giải pháp thích ứng	82
3.6.3. Nhóm giải pháp phòng thủ	83
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	85
TÀI LIỆU THAM KHẢO	87
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	CHỮ VIẾT TẮT	NGHĨA
1	CNH-HĐH	Công nghiệp hóa hiện đại hóa
2	CPRP	Chương trình giảm nghèo dựa trên phát triển hàng hóa
3	CSHT	Cơ sở hạ tầng
4	ĐVT	Đơn vị tính
5	HĐND	Hội đồng nhân dân
6	KHKT	Khoa học kỹ thuật
7	KT – XH	Kinh tế xã hội
8	NQ-HĐND	Nghị quyết hội đồng nhân dân
9	PTNT	Phát triển nông thôn
10	QĐ-UBND	Quyết định Ủy ban nhân dân
11	UBND	Ủy ban nhân dân
12	WB	Ngân hàng thế giới
13	USDA	Bộ Nông nghiệp Hoa Kỳ
14	VietGAP	Quy trình thực hành nông nghiệp tốt

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Sản lượng cam trên thế giới giai đoạn 2015 - 2017.....	21
Bảng 1.2. Tình hình chế biến cam trên thế giới giai đoạn 2015 - 2017	22
Bảng 1.3. Tình hình xuất khẩu cam tươi một số nước trên thế giới giai đoạn 2015 - 2017	23
Bảng 1.4. Diện tích, năng suất, sản lượng cam tại các vùng trên cả nước năm 2017.....	24
Bảng 3.1. Một số chỉ tiêu KT – XH chủ yếu huyện Bắc Quang giai đoạn 2015-2017....	38
Bảng 3.2. Cơ cấu một số giống cây ăn quả chính tại Bắc Quang (2015-2017).....	39
Bảng 3.3. Diện tích và sản lượng cam của huyện Bắc Quang giai đoạn 2015 - 2017	41
Bảng 3.4. Hộ điều tra phân theo kinh tế hộ và địa bàn điều tra	42
Bảng 3.5. Thông tin cơ bản của các nông hộ điều tra.....	43
Bảng 3.6. Quy mô và năng suất cam của các nông hộ điều tra năm 2017	44
Bảng 3.7. Phân bố quy mô diện tích các hộ trồng điều tra năm 2017.....	44
Bảng 3.8. Nguồn gốc giống cam của các hộ nông dân trồng cam	46
Bảng 3.9. Khoảng cách trồng cam của nông hộ điều tra.....	48
Bảng 3.10. Mật độ trồng cam của nông hộ.....	48
Bảng 3.11. Phân bón sử dụng cho các hộ trồng cam giai đoạn trồng mới của các hộ trồng và thâm canh cam theo phương thức truyền thống	52
Bảng 3.12. Phân bón sử dụng cho các hộ trồng cam giai đoạn kinh doanh của các hộ trồng và thâm canh cam theo phương thức truyền thống	53
Bảng 3.13. Lượng phân bón cho mỗi cây tính theo tuổi cây của các hộ trồng và thâm cam theo quy trình VietGAP	53
Bảng 3.14. Tỷ lệ hộ trồng cam bị sâu bệnh hại	54
Bảng 3.15. Tỷ lệ các nông hộ điều tra được đào tạo về kỹ thuật trồng chăm sóc và thu hoạch cam	55
Bảng 3.16. Chi phí, cơ cấu chi phí trong giai đoạn kiến thiết cơ bản (trồng mới).....	56
Bảng 3.17. Chi phí trồng cam của người trồng cam tính trên 1ha trong giai đoạn cam kinh doanh từ 4 đến 20 năm tuổi.....	58

Bảng 3.18. Hiệu quả sản xuất trung bình của người trồng cam tính trên 1ha/năm kinh doanh	60
Bảng 3.19. Thời vụ thu hoạch cam tại địa bàn nghiên cứu	64
Bảng 3.20. Tình hình tiêu thụ cam tại huyện Bắc Quang.....	64
Bảng 3.21. Thông tin chung về người thu gom (trong tỉnh)	65
Bảng 3.22. Thông tin chung về người bán buôn (trong tỉnh).....	68
Bảng 3.23. Thông tin chung về người bán lẻ (trong tỉnh)	71
Bảng 3.24. Phân tích SWOT sản phẩm cam huyện Bắc Quang.....	78